

Буџетска издвајања за науку, 2023/24.

– Истраживање и развој –

У 2023. години утрошено је 31 770 047 хиљ. РСД буџетских средстава за активности истраживања и развоја (ИР) у Републици Србији, што представља повећање од 15,8% у односу на претходну, 2022. годину.

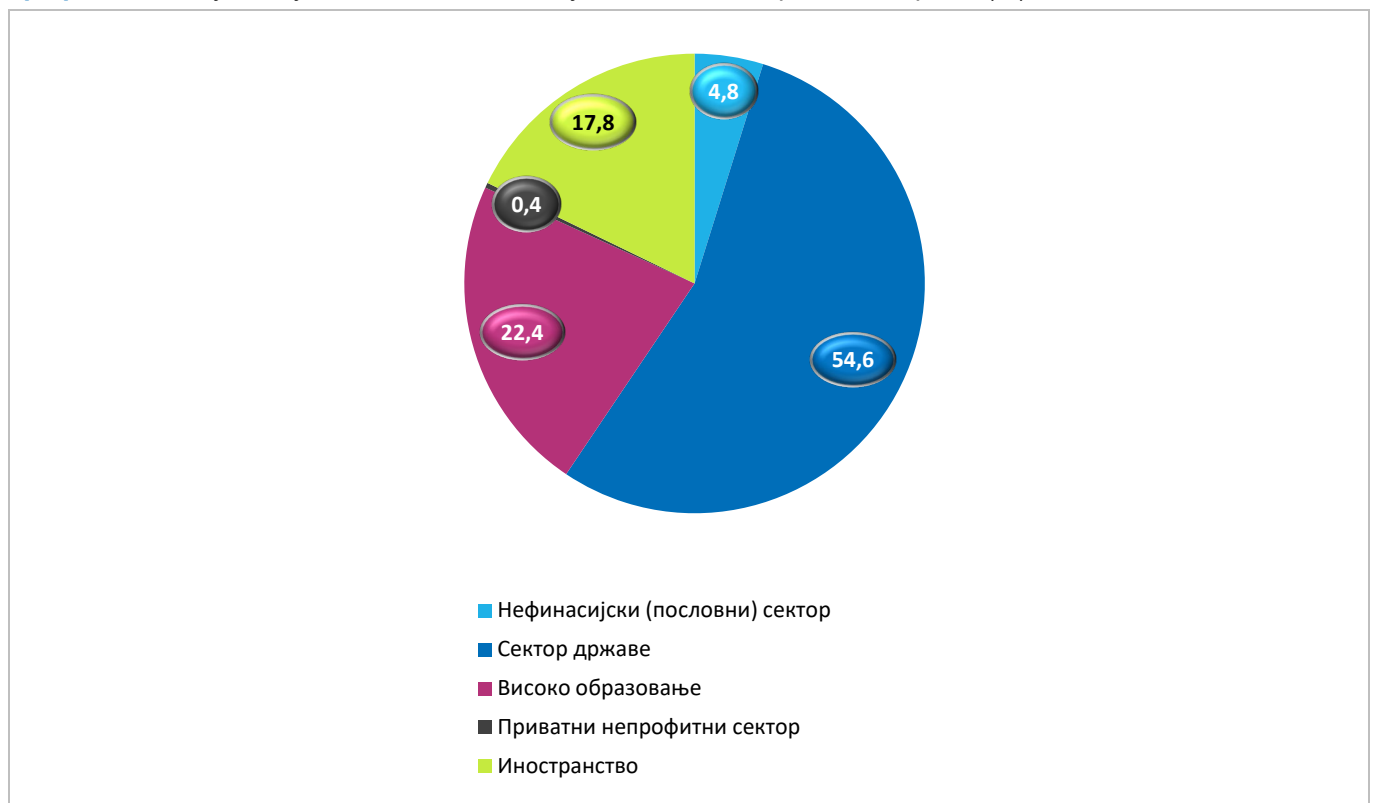
Удео укупних буџетских средстава за ИР у бруто домаћем производу у 2023. години износио је 0,4%.

Највећи проценат буџетских средстава за ИР припао је сектору државе (54,6%), а затим сектору високог образовања (22,4%). Следи сектор иностранства са 17,8%, нефинансијски (пословни) сектор са 4,8%, док је за непрофитни сектор било намењено 0,4% средстава.

Посматрано према друштвено-економским циљевима, највише буџетских средстава опредељених за ИР било је утрошено за циљ Опште унапређење знања – Истраживања и развој финансирани из других извора – 22,6%. Следе циљеви Опште унапређење знања – Истраживање и развој финансирани из општих фондова универзитета са 20,6% и Индустијска производња и технологија са 15,1%. Најмање средстава утрошено је за циљ Истраживање и експлоатација свемира – 0,4%.

Средства која су планирана за ИР буџетом за 2024. годину (пре ребаланса буџета) износила су 37 366 619 хиљ. РСД. Највише средстава (22,5%) планирано је за циљ Опште унапређење знања – Истраживања и развој финансирани из других извора.

Графикон 1. Укупни буџетски издаци за ИР у 2023. години, према секторима (%)

Табела 1. Буџетска средства Републике Србије за истраживање и развој у 2023. години, према врсти програма и секторима

хиљ. РСД

Програми	Сектори – укупно	Нефинансијски (пословни) сектор	Сектор државе	Високо образовање	Приватни непрофитн и сектор	Сектор иностранства ¹
УКУПНО	31770047	1529350	17347024	7127499	113036	5653138
Програми и пројекти научноистраживачке делатности	2480388	437430	1530353	486095	26600	-
Програми докторских и постдокторских стипендија	388692	-	385838	2854	-	-
Програми и пројекти технолошко-истраживачке и развојне делатности	6604934	-	203172	6401762	-	-
Наменско институционално финансирање научне активности	12989751	1086001	11753991	149759	-	-
Научноиздавачка инфраструктура	479663	5919	327883	87118	58742	-
Програм усавршавања нових научних радника	47694	-	20000	-	27694	-
Научна опрема и инфраструктура	-	-	-	-	-	-
Међународно учешће у програмима и пројектима који имају обележја истраживања и развоја	5653138	-	-	-	-	5653138
- Национални доприноси транснационалним јавним извођачима истраживања и развоја	482167	-	-	-	-	482167
- Национални доприноси транснационалним јавним програмима истраживања и развоја широм Европе	116444	-	-	-	-	116444
- Национални доприноси билатералним или мултилатералним јавним програмима истраживања и развоја успостављеним између влада земаља ЕУ, земаља кандидата за чланство и земаља ЕФТА-е	74539	-	-	-	-	74539
- Национални доприноси осталим међународним програмима и пројектима који имају обележја истраживања и развоја	4979989	-	-	-	-	4979989
Остали издаци за истраживање и развој	2346687	-	2346687	-	-	-

Графикон 2. Удео буџетских средстава за ИР у 2023. години, према програмима (%)

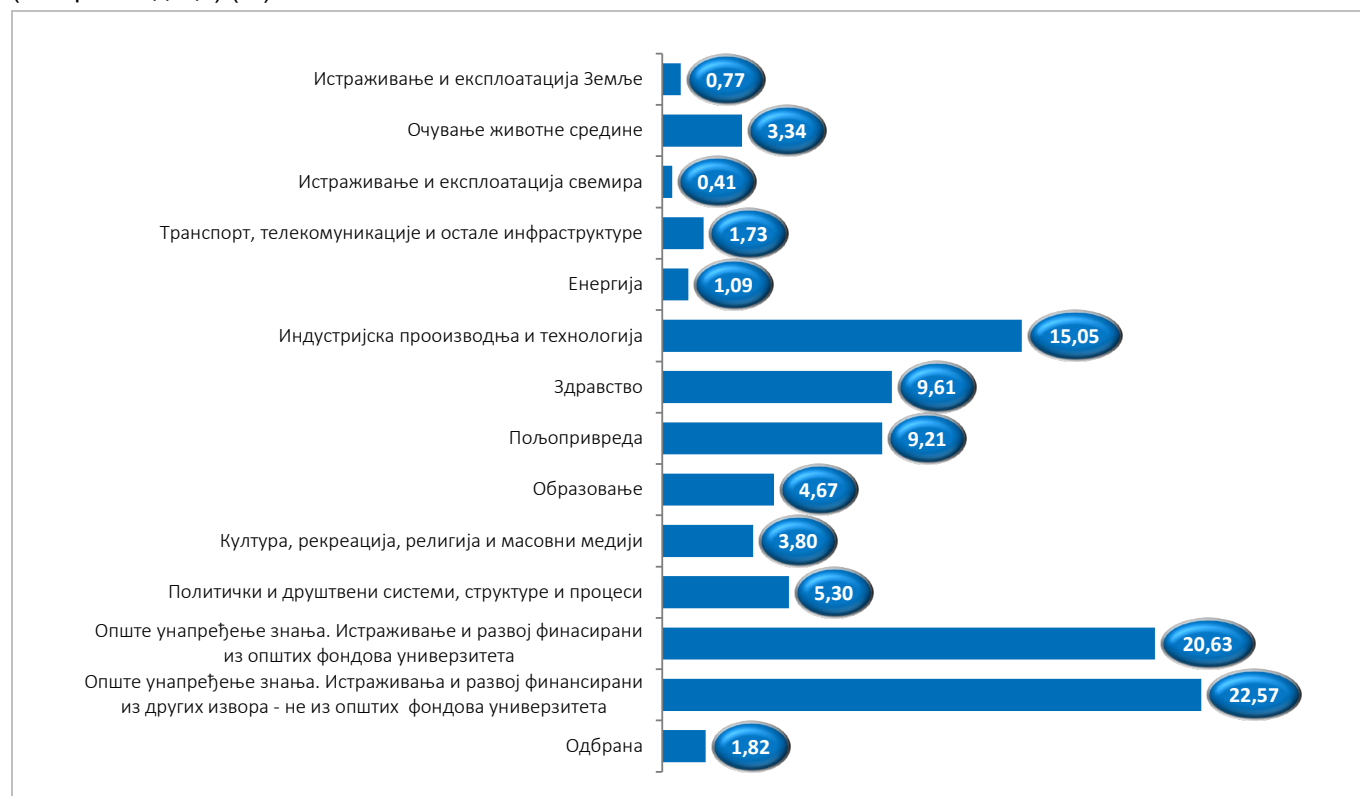
¹ Сектор иностранства обухвата организације и појединце који се налазе изван политичких граница земље, као и одговарајуће земљиште у поседу тих организација. Обухвата и све међународне организације, укључујући и њихове објекте на домаћој територији. У сектор иностранства не треба укључивати опште доприносе организацијама као што су УН, OECD, ЕУ и слично, а треба укључити издвајања за све остале организације као што су, између осталог, CERN, ESA, CGIAR, ESRF, EMBO, IAEA, COST и EUREKA.

Табела 2. Буџетска средства Републике Србије за ИР (стварни издаци) у 2023. години, према друштвено-економским циљевима и секторима

хил'г . РСД

Друштвено-економски циљеви истраживања	Сектори – укупно	Нефинансијски (пословни) сектор	Сектор државе	Високо образовање	Приватни непрофитни сектор	Сектор иностранства
УКУПНО	31770047	1529350	17347024	7127499	113036	5653138
Истраживање и експлоатација Земље	246157	32060	211197	2900	-	-
Очување животне средине	1061923	17923	1023280	16200	4520	-
Истраживање и експлоатација свемира	130196	-	130196	-	-	-
Транспорт, телекомуникације и остале инфраструктуре	549631	37149	497362	15120	-	-
Енергија	345549	7580	330569	7400	-	-
Индустријска производња и технологија	4781015	545362	4209853	21500	4300	-
Здравство	3052364	8602	3006450	37313	0	-
Пољопривреда	2924529	349810	2557069	17649	0	-
Образовање	1482360	5919	840519	540887	95036	-
Култура, рекреација, религија и масовни медији	1206837	2190	1170467	26500	7680	-
Политички и друштвени системи, структуре и процеси	1684413	1837	1641746	40830	-	-
Опште унапређење знања – истраживање и развој финансирани из општих фондова универзитета:	6555150	85678	74871	6394600	-	-
у природним наукама	1287080	6114	40784	1240182	-	-
у инжењерству и технологији	2107790	64372	19175	2024243	-	-
у медицинским и здравственим наукама	1053856	10213	11551	1032092	-	-
у пољопривредним наукама	466866	4979	-	461887	-	-
у друштвеним наукама	1192252	-	3361	1188891	-	-
у хуманистичким наукама	447306	-	-	447306	-	-
Опште унапређење знања – истраживање и развој финансирани из других извора	7171815	435240	1075337	6600	1500	5653138
у природним наукама	1014087	217620	314300	-	-	482167
у инжењерству и технологији	5593678	43524	379183	-	-	5170971
у медицинским и здравственим наукама	323648	87048	236600	-	-	-
у пољопривредним наукама	48524	43524	5000	-	-	-
у друштвеним наукама	83962	21762	58900	1800	1500	-
у хуманистичким наукама	107916	21762	81354	4800	-	-
Одбрана	578108	-	548108	-	-	-

Графикон 3. Удео буџетских средстава за ИР у 2023. години, према друштвено-економским циљевима (стварни издаци) (%)

Табела 3. Планирана буџетска средства за ИР за 2024. годину, према друштвено-економским циљевима (усвојени буџет пре ребаланса)

хиљ. РСД

Друштвено-економски циљеви истраживања	Буџет за 2024.
УКУПНО	37366619
Истраживање и експлоатација Земље	314538
Очување животне средине	1268493
Истраживање и експлоатација свемира	152601
Транспорт, телекомуникације и остале инфраструктуре	638502
Енергија	405100
Индустријска производња и технологија	8163949
Здравство	1017592
Пољопривреда	3507703
Образовање	1718522
Култура, рекреација, религија и масовни медији	1381488
Политички и друштвени системи, структуре и процеси	1935951
Опште унапређење знања – истраживање и развој финансирани из општих фондова универзитета:	7683198
у природним наукама	1508568
у инжењерству и технологији	2470511
у медицинским и здравственим наукама	1235210
у пољопривредним наукама	547207
у друштвеним наукама	1397421
у хуманистичким наукама	524281
Опште унапређење знања – истраживање и развој финансирани из других извора:	8405216
у природним наукама	1188597
у инжењерству и технологији	6556271
у медицинским и здравственим наукама	379343
у пољопривредним наукама	56874
у друштвеним наукама	103108
у хуманистичким наукама	121023
Одбрана	773766

Графикон 4. Удео планираних буџетских средстава за ИР (усвојени буџет пре ребаланса) за 2024. годину, према друштвено-економским циљевима (%)

МЕТОДОЛОШКА ОБЈАШЊЕЊА И ДЕФИНИЦИЈЕ

ИЗВОР ПОДАТАКА

Приказани подаци су резултат Истраживања о буџетским издвајањима за истраживање и развој (ИР) – БИН, спроведеног у 2023. години. Истраживање се односи на институције које финансирају активности истраживања и развоја, директне кориснике буџетских средстава, које су током 2023. године финансирале или би у 2024. години требало да финансирају активности истраживања и развоја – директни корисници републичког буџета који учествују у расподели финансијских средстава за истраживање и развој у Републици Србији.

ОБУХВАТ И УПОРЕДИВОСТ

Истраживањем се прикупљају подаци о издвајањима за ИР из буџета према друштвено-економским циљевима, укључујући сва финансирања међународних програма ИР или установа у иностранству. Циљ истраживања је праћење истраживачко-развојне политике државе преко њеног финансирања истраживачко-развојних активности.

Методологија за спровођење истраживања усклађена је са међународним стандардима које је поставио OECD и објавио у приручнику Фраскати (*The Measurement of Scientific and Technological Activities – Proposed Standard Practice for Surveys of Research and Experimental Development – Frascati Manua*).

За праћење буџетских средстава према друштвено-економским циљевима коришћена је Номенклатура за анализу и поређење научних програма и средстава – NABS 2007, која је прописана у приручнику Фраскати. Та номенклатура сврстава утрошена средства за ИР у 14 категорија.

ДЕФИНИЦИЈЕ ОСНОВНИХ ОБЕЛЕЖЈА

Наука је скуп систематизованих и аргументованих знања, односно спознајних чињеница, појмова, начела, података, информација, теорија, закона и законитости у одређеном историјском раздобљу о објективној стварности, тј. природи и друштву, до којег се дошло применом објективних научних метода, а којима је основна сврха и циљ спознаја закона и законитости о прошлости, садашњости и будућности природних и друштвених појава и повећање ефикасности рада у свим доменима људских активности.

Научна истраживања су теоријски или експериментални рад који се предузима ради стицања нових научних сазнања и повећања свеукупног људског знања. Научним истраживањима се сматрају основна и примењена истраживања.

Научноистраживачки рад је систематска стваралачка активност којом се, применом научних метода, стичу нове научне спознаје, односно стваралачки се користи постојеће знање за нове примене. То је стваралачки рад на освајању нових знања, а циљ му је подизање општег цивилизацијског нивоа друштва и коришћење тих знања у свим областима друштвено-економског развоја.

Издаци за истраживање и развој према врсти деле се на текуће издатке (трошкове) и инвестиционе издатке.

Текући трошкови (издаци) обухватају: трошкове рада и трошкове накнада запосленима, као и остале текуће трошкове (материјалне трошкове за истраживачко-развојни рад – сировине, материјал, енергија; исплате на основу уговора о делу и ауторских уговора; дневнице, путне трошкове, репрезентацију и слично; и друге издатке).

Инвестициони издаци обухватају издатке за земљиште и грађевинске објекте; машине и опрему; патенте, лиценце, студије и пројекте; софтвер и хардвер (који подразумева укупне трошкове у вези са набавком рачунара, уређаја, система, компонената и опреме, као и трошкове набавке или развијања софтвера за сопствене потребе); и остале издатке.

Нефинансијски (пословни) сектор обухвата пословне субјекте и организације чија је примарна активност тржишна производња робе и услуга и њихова продаја по економски значајним ценама, као и истраживачко-развојне јединице у саставу пословног субјекта.

Високо образовање обухвата факултете и универзитете са јединицама у саставу: факултетима, академијама и научноистраживачким институтима, без обзира на изворе финансирања и правни статус. Овом сектору припадају и истраживачки институти и клинике под непосредном контролом или управом високошколске организације.

Сектор државе обухвата организације, службе и друга тела, осим високог образовања, која друштву пружају оне бесплатне заједничке услуге које се по тржишним условима не би могле обезбедити, а представљају израз економске и социјалне политике друштва; према дефиницији, овај сектор обухвата активности администрације, одбране и регулисања јавног реда; здравство, образовање, културу, рекреацију и друге друштвене услуге.

Сектор непрофитних организација обухвата нетржишне приватне непрофитне организације које домаћинствима пружају услуге без наплате или по ниској цени. Ове организације могу бити основане од стране удружења грађана, ради обезбеђивања робе и услуга за чланове удружења или ради опште сврхе.

Сектор иностранства обухвата организације и појединце који се налазе изван политичких граница земље, као и одговарајуће земљиште у поседу тих организација. Обухвата и све међународне организације, укључујући њихове објекте на домаћој територији. У сектор иностранства не треба укључивати опште доприносе организацијама као што су УН, ОЕСД, ЕУ и сл.

Контакт: dusan.radovanovic@stat.gov.rs, тел.: 011 2412-922 лик. 357
Издаје и штампа: Републички завод за статистику, 11 050 Београд, Милана Ракића 5
Телефон: 011 2412-922 (централа) • Телефакс: 011 2411-260 • stat.gov.rs
Одговара: Бранко Јосиповић, в.д. директора
Тираж: 20 • Периодика излажења: годишња